

Krüptoraha puust ja punaseks – *raamatupidamislik kajastamine*

Rando Rand
21. november 2018

Agenda

1. Raamatupidamise Toimkonna tõlgendus
2. PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

1

Raamatupidamise

Toimkonna

tõlgendus

Raamatupidamise Toimkonna tõlgendus

Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide (*PTP- instrumentide*) kajastamine

PTP-INSTRUMENTIDE KAJASTAMINE NENDE OMANDAJATE ARUANNETES

Raamatupidamise Toimkond ei reguleeri antud valdkonda detailides, kuid annab üldised suunised nende kajastamiseks Eesti Finantsaruandluse Standardi kohaselt koostatavates aruannetes.

Kajastada PTP-instrumente selliselt, et

- aruande lugejale oleksid need arusaadavad
- valitud arvestuspõhimõtted lähtuksid instrumentide majanduslikust sisust
- oleksid võrreldavad analoogsete instrumentide arvestuspõhimõtetega

Hoolikalt kaaluda:

- milline on PTP-instrumentide soetamise ja hoidmise eesmärk

Eelnevast lähtudes hindama, kas tegemist on vara, tingimusliku vara või kuluga

Edasise kajastamise puhul peab juhtkond otsustama, kas õige oleks lähtuda õiglase väärtuse meetodist või mõnest muust arvestusmeetodist

Raamatupidamise Toimkonna tõlgendus

Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide (*PTP- instrumentide*) kajastamine

AVALIKUSTATAV INFORMATSIOON

Esitada kogu informatsioon, mis võimaldab saada aruande kasutajatel asjakohast ja tõepäraselt esitatud finantsinformatsiooni.

Lähtuvalt olulisusest ettevõtte aruandele, avalikustada järgnev:

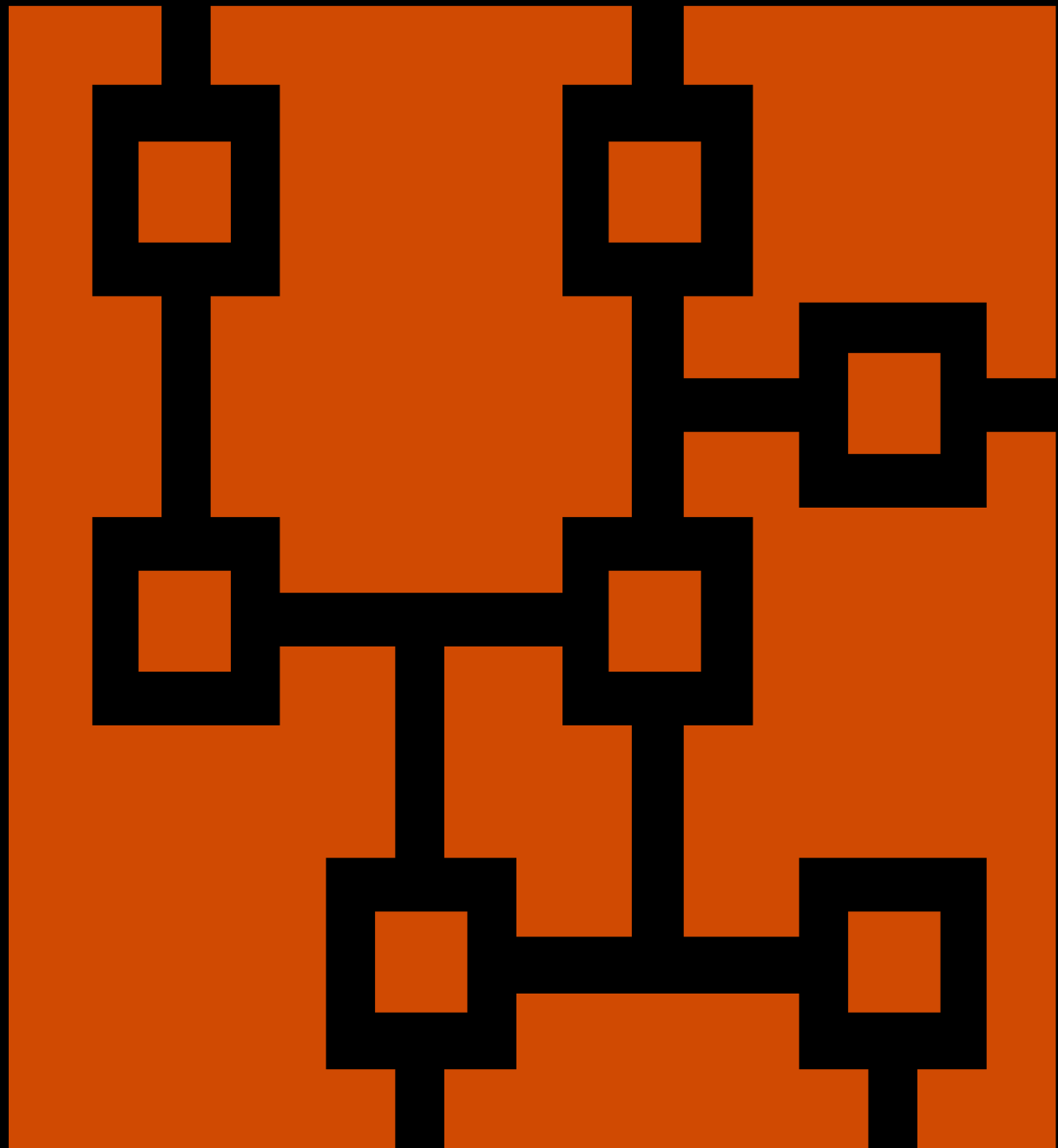
- arvestuspõhimõtted
- saldod aruandeperioodi alguses ja lõpus
- teenitud kasumid ja kahjumid (tulud-kulud)
- muude oluliste asjaolude kirjeldus

PTP-INSTRUMENTIDE KAJASTAMINE NENDE VÄLJAANDJA ARUANNETES

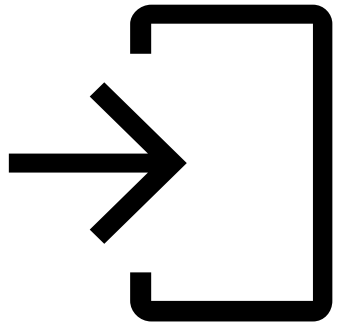
PTP-instrumentide „kaevandaja“ või emiteerija saab paljuski lähtuda eeltoodud üldistest põhimõtetest ning peab kaaluma, kas instrumendi emiteerimisel tekkis neile tulu, omakapital või kohustus lähtudes RTJ 1 „Raamatupidamise aastaaruande koostamise üldpõhimõtted“, RTJ 3 „Finantsinstrumendid“ ja RTJ 10 „Tulu kajastamine“ kirjeldatud põhimõistetest.

“

Kuidas siis
ikkagi
krüptoraha
kajastada?

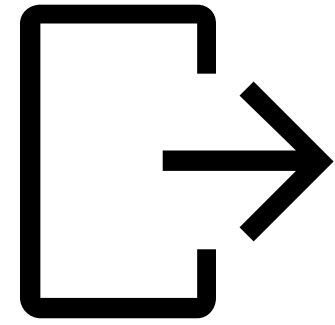

Krüptoraha kajastamine

Millisesse varagruppi võiks kõige levinum krüptovaluuta Bitcoin kuuluda, eeldades et ettevõtte hoiab seda väärtuse kasvu eesmärgil?

- Raha ja raha ekvivalendid
- Finantsvarad
- Varud
- Materiaalne põhivara
- Immateriaalne põhivara

2

PwC

juhendamaterjal

ja

tõlgendus

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

1. Sissejuhatus
2. PTP-instrumentide kajastamine nende omandajate aruannetes
3. ICO-de (initial coin offering) kajastamine nende väljaandja aruannetes
4. Kaalutlused PTP-instrumentide kajastamises õiglates väärtuses
5. Avalikustatav informatsioon majandusaasta aruannetes

<https://www.pwc.com/gx/en/audit-services/ifrs/publications/ifrs-16/cryptographic-assets-related-transactions-accounting-considerations-ifrs-pwc-in-depth.pdf>

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

SISSEJUHATUS

Kuna PTP-instrumentide kajastamist kuskil reguleeritud ei ole, siis on PwC lähtunud juhendmaterjali koostamisel ning tõlgenduste tegemisel IFRS-ist (st kuidas saaks IFRS-i kohaldada)

Kajastamisel tuleb lähtuda kindlastest faktidest ja asjaoludest, võimalusel konsulteerida asjatundjatega

Asjade kulg:

IASB võttis PTP-instrumentide kajastamise päevakorda juba 2015. aastal, kuid otsustas mitte kohe tegutseda, vaid jälgida selle arengut

Arutelud on jätkunud, kuid IASB ei ole siiani esitanud ametlikku juhendit

2018. aasta juulis toimunud istungil jõudis IASB kokkuleppele, et IFRIC (IFRS Interpretations Committee) võtab enda päevakavasse PTP-instrumentide kajastamise juhendmaterjali koostamise

IFRIC kogunes 2018. aasta septembris ja ametlikke otsuseid ei tehtud, kuid arutatud valdkonnad on kooskõlas PwC poolt kokku pandud juhendmaterjaliga

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

SISSEJUHATUS

Selleks, et määrata kindlaks, millist raamatupidamisstandardit kohaldatakse, ja arutada sellega seotud raamatupidamisküsimusi, on vajalik esmalt PTP-instrumendid jagada alamkogumiteks nende omaduste põhjal

Kriteeriumid, mida me peame PTP-instrumentide raamatupidamises klassifitseerimiseks kõige olulisemaks, on järgmised:

- PTP-instrumendi peamine eesmärk
- kuidas PTP-instrument annab oma loomupärase väärtuse

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

SISSEJUHATUS

Olemasolevate üksikasjade põhjal oleme määratlenud neli PTP-instrumendi spetsiifilist alamhulka:

Alamhulk	Eesmärk	Põhiline väärtus
Krüptovaluuta	Digitaalses vormis tokenid või mündid, mis põhinevad plokiahela tehnoloogial (näiteks Bitcoin). Tegutsevad keskpangast eraldiseisvalt ning toimivad vahetusvahendina.	Puudub - väärtus põhineb pakkumisel ja nõudmisel
Varaga tagatud token	Digitaalne märkis, mis põhineb plokiahela tehnoloogial. Tegemist on füüsilise vara omandiõigusega (nt kuld, nafta), mille väärtus tuletatakse millestki, mis blokiahelas puudub.	Tõendab oma väärtust alusvara alusel
Utility token	Digitaalne märkis, mis põhineb blokiahela tehnoloogial ja mis annab kasutajatele juurdepääsu teatud toodetele või teenustele. Utility tokenid ei anna omanikele omandiõigust ettevõtte platvorm osas ega varades ning ehkki nendega saab kaubelda, siis ei kasutata neid vahetusvahendina.	Väärtus tuleneb nõudlusest emitendi teenuse või toote järele
Security token	Digitaalne märkis, mis põhineb blokiahela tehnoloogial ja mis on oma olemuselt sarnane traditsiooniliste väärtpaberitega. Nad võivad anda õiguse osaleda majanduslikult juriidilises isikus: õigus saada raha või muu finantsvara, mis võib olla vabatahtlik või kohustuslik; võimalus osaleda ettevõtte otsuste vastuvõtmisel.	Väärtus tuleneb majandusüksuse edukusest, kuna tokeni omanik saab tulevikus kasumit või saab raha või muud finantsvara

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

KRÜPTOVALUUTA kajastamine nende omandajate aruannetes

Asjakohane standard	Esmane kajastamine	Edasine kajastamine	Bilansilise väärtuse muutus
<i>Raha või valuuta (IAS 32 või IAS 21)</i>	<i>Pole asjakohane</i>	<i>Pole asjakohane</i>	<i>Pole asjakohane</i>
<i>Finantsinstrumendid (IFRS 9)</i>	<i>Pole asjakohane</i>	<i>Pole asjakohane</i>	<i>Pole asjakohane</i>
<i>Materiaalne põhivara (IAS 16)</i>	<i>Pole asjakohane</i>	<i>Pole asjakohane</i>	<i>Pole asjakohane</i>
Varud (IAS 2)	Soetusmaksumuses	Soetusmaksumuses või netorealiseerimisväärtuses sõltuvalt sellest, kumb on madalam	<i>Muutused üle soetusmaksumuse – pole asjakohane</i> Muutused alla soetusmaksumuse – läbi kasumiaruande
Varud (IAS 2) – Kauba vahendajad-kauplejad (<i>commodity broken-trader</i>) erand	Soetusmaksumuses	Õiglane väärtus, millest on maha arvatud müügikulud	Läbi kasumiaruande
Immateriaalne põhivara (IAS 38) – ümberhindluse meetod (arvestuspõhimõtte valiku võimalus, kuid nõuab aktiivse turu olemasolu)	Soetusmaksumuses	Õiglane väärtus, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja väärtuse langus *	Muutused üle soetusmaksumuse – läbi koondkasumiaruande Muutused alla soetusmaksumuse – läbi kasumiaruande
Immateriaalne põhivara (IAS 38) – soetusmaksumuse meetod	Soetusmaksumuses	Soetusmaksumus, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja väärtuse langus *	<i>Muutused üle soetusmaksumuse – pole asjakohane</i> Muutused alla soetusmaksumuse – läbi kasumiaruande

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

MUUDE KRÜPTOVARADE (va krüptovaluuta) kajastamine nende omandajate aruannetes

Raha või valuuta – tokenid annavad hoidjale õigusi kaupadele ja teenustele või määratletud füüsilisele varale. Tokenitel puudub üldjuhul sularaha omadus, seega tõenäoliselt ei peeta neid IFRS-i kohaselt sularahaks või valuutaks.

Finantsvarad (va raha) – teatud tokenid annavad selle hoidjale õiguse saada raha või finantsvara (*security token*). See võib tuleneda platvormi edukusest tulevikust, netovara või alusvara väärtusest. Kui tokenid ei anna omanikule õigust rahale või muule finantsvarale, siis ei vasta need finantsvara definitsioonile. Finantsvara definitsioonile vastavate tokenite kajastamisel peaksid ettevõtted järgima IFRS 9 "Finantsinstrumendid" juhiseid.

Materiaalne põhivara – tokenid ei ole materiaalsed varad, seega ei reguleeri nende kajastamist IAS 16.

Varud – IAS 2 ei nõua, et varud oleksid füüsilises vormis. Token võib vastata varu definitsioonile, kui seda hoitakse müügiks tavapärase äritegevuse käigus. Ettevõtte, kes kaupleb tokenitega aktiivselt ja ostab neid edasimüügiks lähitulevikus, võiks kaaluda, kas IAS 2 erand kauba vahendajad-kauplejad (*commodity broken-trader*) osas võiks rakendada. Juhul, kui ettevõtte eesmärk on tokeneid hoida pikaajaliselt väärtuse kasvu eesmärgil, siis ei vasta see varu definitsioonile.

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

MUUDE KRÜPTOVARADE (va krüptovaluuta) kajastamine nende omandajate aruannetes

Immateriaalne põhivara – sõltuvalt tokeniga seotud õigustest võib see potentsiaalselt vastata ka immateriaalse põhivara definitsioonile vastavalt IAS 38-le, kui:

- tegemist on ettevõtte poolt kontrollitava varaga ning ettevõtte saab sellest majanduslikku kasu
- tegemist on eraldi identifitseeritava varaga, mida saab müüa ja vahetada
- tegemist ei ole raha ega muu mitterahalise varaga
- sellel ei ole füüsilist vormi

Immateriaalse vara definitsioonile vastavuse korral reguleerib arvestust IAS 38.

Ettemaks – Tokenid võivad anda selle omanikule õiguse saada tulevikus teatud kaupu või teenuseid (*utility token*), tegemist on sellisel juhul ettemaksega nende kaupade või teenuste eest. Selline ettemaks tulevikus saadavate kaupade või teenuste eest võib vastata ka immateriaalse põhivara definitsioonile (IAS 38). Juhul, kui definitsioonile vastavust ei ole, siis on arvestus sarnane muude ettemaksetega (IFRS 15).

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

MUUDE KRÜPTOVARADE (va krüptovaluuta) kajastamine nende omandajate aruannetes

Alusvara – Mõnedel juhtudel annab token selle hoidjale õiguse teatud alusvara vastu.

Alusvaradeks võivad olla:

- toorained (nt kuld või nafta)
- immateriaalsed varad (nt litsents või patent)
- kunstiteos, või
- kinnisvara.

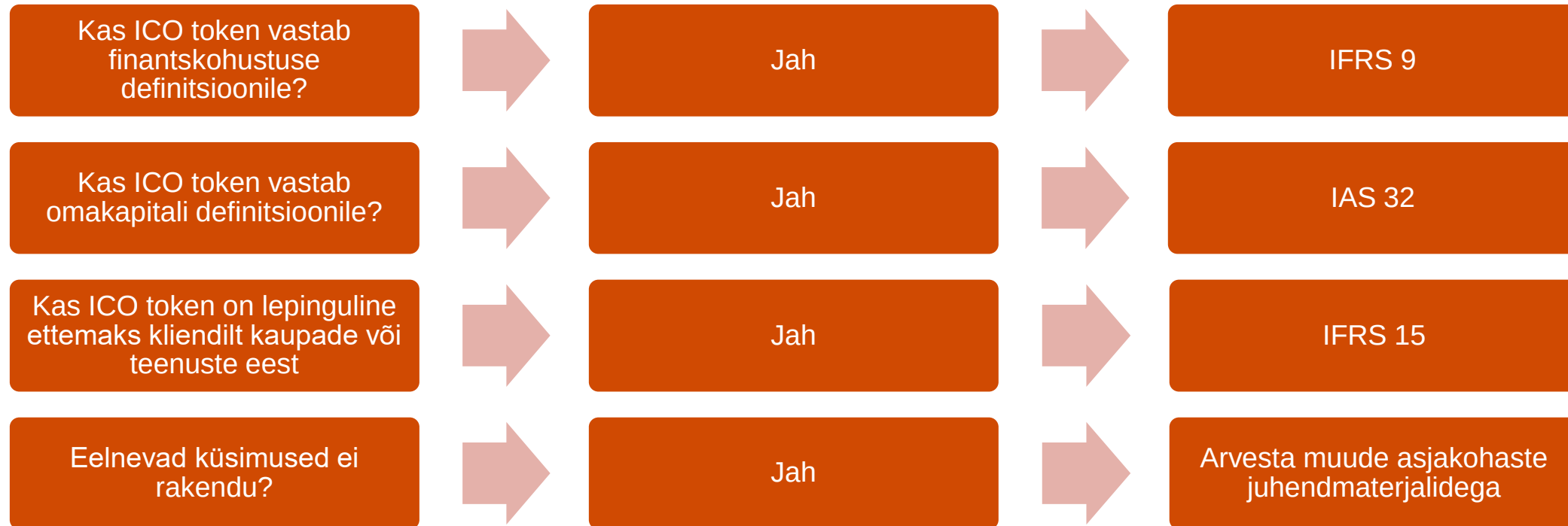
Kuigi mõned alusvaraga tagatud tokenid kujutavad endast tõelist nõuet vara enda vastu, siis on ka tokeneid, mis ei võimalda tegeliku alusvara lunastamist.

Juhul, kui tokenil on lepingulise õiguse saada alusvara väärtusega samaväärset raha, siis võib see vastata finantsvara definitsioonile (IFRS 9).

Juhul, kui token esindab õigust varale endale (nt varaga tagatud token – *asset-backed token*), siis võib seda kajastada alusvarale sarnase meetodiga.

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

ICO-de (initial coin offering) kajastamine nende väljaandja aruannetes

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

Kaalutlused PTP-instrumentide kajastamises õiglases väärtuses

Õiglase väärtuse leidmisel **lähtuda IFRS 13-s** kajastatud nõuetest.

Paljud PTP-instrumendid on äärmiselt volatiilsed ning hinnad ja kauplemisplatvormid võivad olla avatud 24/7. Sellisel juhul on oluline **defineerida aeg**, mida kasutatakse väärtuse hindamisel (nt aruandeperioodi viimasel kuupäeval kell 23:59).

Tähelepanu tuleb juhtida ka sellele, et kui kontserni tütaretevõtted omavad PTP-instrumente ning nad asuvad erinevas ajavööndis, siis tuleb õiglase väärtuse hindamise aeg väga selgelt grupi arvestuspõhimõtetest ära määratleda.

Õiglase väärtuse leidmise esimene samm on välja selgitada, kas eksisteerib **aktiivne turg**. Paljud krüptovaluutad on kaubeldavad väga mitmel erineval platvormil, kus on ka erinevad hinnad. Sellisel juhul tuleb välja selgitada **primaarne turg** (*principal market*). Primaarne turg on see, kus on suurim käive ning aktiivsus.

Aktiivse turu puudumisel tuleb kasutada hindamistehnikaid (kulu- ja tulumeetodid ei ole ilmselt asjakohased)

PwC juhendmaterjal ja tõlgendus

Avalikustatav informatsioon

Teema	Näited
PTP- instrumentidega seotus ja tehtud tehingud	• kirjeldus, sealhulgas nende omadused • hoidmise ärimudel • andmed sooritatud tehingute kohta (rahalised ja mitterahalisel tehingud) • projekti edukus, eriti seoses ICO-dega
Arvestuspõhimõtted ja tehtud hinnangud (IAS 1 §117(b), §122)	• raamatupidamisstandard, mida kasutatakse kajastamisel • mõõtmise alus • kolmandate isikute nimel hoitavate varade käsitus (bilansis või bilansiväliselt kajastatud) • ICO rahavoogude kajastamine • võimalikud regulatiivsed arengud, sealhulgas muudatused raamatupidamisstandardites ja/või tõlgendustes
Hinnangute ebakindlus (IAS 1 §125)	• õiglase väärtuse hindamise tase • tekkepõhise tulu kajastamine
Bilansipäevajärgsed sündmused (IAS 10)	• oluline PTP-instumendi väärtuse muutus • ICO või muude vahe-etappide eesmärkide saavutamine/ mitte saavutamine
Õiglane väärtus (IFRS 13)	• õiglase väärtuse summa; juhul, kui õiglast väärtust ei kasutada, siis info selle kohta • õiglase väärtuse hierarhia tase • õiglase väärtuse kindlaksmääramiseks kasutatud hindamistehnikate ja sisendite kirjeldus
Riskid ja nende juhtimine (nt IFRS 7)	• vara hoidmisega kaasnevate riskide olemus ja ulatus • riskide juhtimine

Tänan!

www.pwc.ee

© 2018 PwC. All rights reserved. Not for further distribution without the permission of PwC. “PwC” refers to the network of member firms of PricewaterhouseCoopers International Limited (PwCIL), or, as the context requires, individual member firms of the PwC network. Each member firm is a separate legal entity and does not act as agent of PwCIL or any other member firm. PwCIL does not provide any services to clients. PwCIL is not responsible or liable for the acts or omissions of any of its member firms nor can it control the exercise of their professional judgment or bind them in any way. No member firm is responsible or liable for the acts or omissions of any other member firm nor can it control the exercise of another member firm’s professional judgment or bind another member firm or PwCIL in any way.